

Nr 696

Av herr **Hedin**, om åtgärder för att hindra barnmisshandel.

(Lika lydande med motion nr 577 i Första kammaren)

Misshandel av små barn är tyvärr inte helt ovanlig i vårt land utan tycks förekomma förvånansvärt ofta och synes också vara i tilltagande. Förutom att några uppenbara och tragiska fall redovisats i dagspressen har främst dr Anders Frisk i Göteborg och överläkare Per Selander i Malmö genom olika artiklar riktat uppmärksamheten på förhållandena och i fackpressen beskrivit åtskilliga fall.

Sålunda har doktor Frisk i Svensk Läkartidning nr 41 1964 redovisat sex fall av svår barnmisshandel vilka han behandlat på barnsjukhuset i Göteborg. Av dessa inträffade fyra under loppet av sex månader. I fyra av de sex fallen kunde man inte skydda barnen från upprepade skador, och två av dessa fyra fall fick dödlig utgång.

I artikeln skriver doktor Frisk bl. a. följande: "Allvarlig misshandel av småbarn är tyvärr ingen ovanlig företeelse, även om de fall där diagnosen accepteras är relativt fåtaliga. Tillståndet kan vara svårdiagnostiserat, genom att anamnesen oftast är vag eller vilseledande. Misstanken är otrevlig att väcka, och konsekvenserna därav blir en omfattande socialutredning och rättslig åtgärd, med svåra påfrestningar för föräldrarna. På grund härav förkastas säkert ofta misshandel som trolig genes till skador på framför allt små barn, som själva ej kan vittna när den skyldige tiger, oavsiktligt eller ej, och den andra vårdparten kanske är ovetande."

Svårigheten att bedöma fall av barnmisshandel och framför allt att nå fram till rättsliga åtgärder framgår också av vad doktor Selander skriver i Svensk Polis nr 2 1964: "Man möter ej sällan anhöriga till skadade barn men även personal inom barnvården, utredare hos polismyndigheter, jurister m. fl., vilka inför dessa ihärdiga förnekanden och bedyranden om hur mån man är om barnet, undra, om dessa såsom skador bedömda tillstånd ej kunna uppkomma spontant hos småbarn, eller kanske orsakas av sjukdom, eller möjligen att barnet självt skulle kunnat tillfoga sig dem.

En sådan undran från lekmän är förståelig; liknande funderingar har framförts även av läkare inför de många psykologiska gåtor, som rymmas i en småbarnsmisshandel. Till detta skall sägas, att sådana tillstånd, som avses i de artiklar jag skrivit i ämnet, kunna uppkomma endast genom grovt våld. Det måste i dessa fall finnas en våldsman, hur otroligt och obehagligt detta än kan

förefalla mången. Och när t. ex. — såsom förekommer i vårt material — det vid trenne tillfällen uppstod livsfarliga skador på ett i övrigt friskt spädbarn, då detta var ensamt med samme man, borde det ej vara svårt för utredarna att inringa missdådaren. Men ej heller denne man blev åtalad. I dylika fall känner sig läkaren, som ju vet att barnet har blivit misshandlat, desavuerad av de straffrättsliga myndigheterna.”

Olika åtgärder har diskuterats för att kunna förebygga barnmisshandel. Några har frågat sig om den nuvarande barnavårdslagen behöver ändras, medan andra anser att lagen i och för sig ger tillräckliga möjligheter till förebyggande åtgärder om den tillämpas på rätt sätt. Frågan, om två eller tre läkares samstämmiga uttalanden om att skador förorsakats genom misshandel skall anses utgöra fällande bevis, har aktualiserats. Frågan om sekretesslagen ger tillräckligt anonymitetsskydd har diskuterats. Förordnande av barnavårdsman och deras möjligheter att verka i praktiken är en annan fråga som i hög grad beröres. En inventering av olika fall av barnmisshandel skulle naturligtvis vara värdefull som bakgrund för bedömning av frågan om vilka åtgärder som kan vara lämpliga att vidtaga. Då enbart de två tidigare åberopade läkarna från sin verksamhet redovisat åtskilliga fall bör vid en inventering ytterligare många fall av barnmisshandel kunna uppdragas och göras till föremål för bedömning.

Enligt min mening är det framför allt angeläget att preventiva åtgärder vidtages. I stället för ett ifrågasatt införande av allmän anmälningsplikt, som lär förekomma i Danmark, vilket jag emellertid starkt ifrågasätter vara lämpligt hos oss, anser jag att någon form av utbyggt system med barnavårdsman bör övervägas. Dels bör barnavårdsmännen inte belastas med alltför många fall — upp till 400 fall har enligt uppgift förekommit — dels skulle man kunna tänka sig en komplettering av systemet med biträdande barnavårdsmän. Dessa skulle kunna utgöras av erfarna mammor som måhända frivilligt eller mot någon mindre ersättning åtog sig en viss uppsikt över barnfamiljerna inom t. ex. ett kvarter eller motsvarande område. Härvid skulle dessas personkännedom komma väl till pass. De bör ha stora förutsättningar att avgöra i vilka familjer risk för barnmisshandel kan föreligga.

Med stöd av vad jag här anfört hemställer jag,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t begära en förutsättningslös utredning om förekomsten av barnmisshandel och möjligheter att vidtaga åtgärder för förebyggande därav.

Stockholm den 27 januari 1965

Carl Eric Hedin
